

Anna Małgorzewicz

Międzynarodowa konferencja
"Translation: Theorie - Praxis -
Didaktik [Przekład: teoria - praktyka -
dydaktyka]", Instytut Filologii
Germańskiej Uniwersytetu
Wrocławskiego, 17-19 września 2009
r.

Lingwistyka Stosowana / Applied Linguistics / Angewandte Linguistik nr 3,
357-359

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

przybycie. Wyraził uznanie dla wszystkich organizatorów – zespołu organizacyjnego pod kierownictwem profesor Ewy Żebrowskiej i dla swoich najbliższych współpracowników z SGP za wzorowe przygotowanie tego znaczącego wydarzenia.

Adam Sitarek

Międzynarodowa konferencja *Translation: Theorie – Praxis – Didaktik* [Przekład: teoria – praktyka – dydaktyka]. Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, 17-19 września 2009 r.

W dniach od 17 do 19 września 2009 r. w Instytucie Filologii Germańskiej odbyła się międzynarodowa konferencja *Translation: Theorie – Praxis – Didaktik* (Przekład: teoria – praktyka – dydaktyka), zorganizowana przez Zakład Glottodydaktyki i Pracownię Translatoryki. Temat konferencji wyznaczył ramy dyskusji – bardzo oczekiwanej ze względu na potrzeby wskazywania kierunków rozwoju przekładoznawstwa i dydaktyki translacji na polskich uczelniach. Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego wydaje się właściwym miejscem do tego typu debaty, ponieważ to właśnie tutaj już od 2003 r. działają Studia Podyplomowe Kształcenia Tłumaczy Języka Niemieckiego (obecnie realizujące dwuletni program kształcenia), a od 2006 r. w ramach studiów magisterskich funkcjonuje także specjalizacja translatorska. Doświadczenia zdobyte w tych zakresach kształcenia skłoniły pracowników wrocławskiej germanistyki do podjęcia naukowej refleksji dotyczącej teoretycznych i praktycznych aspektów translacji oraz jej profesjonalnej dydaktyki.

Zamysłem organizatorów konferencji było stworzenie płaszczyzny wymiany doświadczeń, która pomoże zarówno znaleźć mocne teoretyczne fundamenty dla akademickiego kształcenia tłumaczy, jak i zaproponować najbardziej efektywne dydaktyczne rozwiązania. W centrum zainteresowania znalazły się więc naukowe rozważania w zakresie teoretycznych modeli translacji, które mogłyby ułatwić opis procesów w niej zachodzących, a w konsekwencji naukowej dyskusji nad nimi umożliwić opracowanie najbardziej korzystnych metod, strategii i programów kształcenia tłumaczy oraz wybór potrzebnych do ich realizacji materiałów i instrumentów technicznych.

Do wzięcia udziału w konferencji zaproszono przedstawicieli wyższych uczelni w Polsce, Niemczech, Austrii i na Węgrzech. W obradach konferencyjnych uczestniczyli również reprezentanci środowiska praktykujących tłumaczy, także tłumaczy przysięgłych, wśród nich członkowie Polskiego Towarzystwa Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych (TEPIS). Dyskusję wzbogacił udział wiceprzewodniczącego Niemieckiego Związku Tłumaczy (BDÜ), dra André Lindemanna,

oraz Wolfganga Cocha, pracownika Generalnej Dyrekcji ds. Tłumaczeń przy Komisji Europejskiej.

Uroczystego otwarcia wrocławskiej dyskusji dokonał kierownik naukowy konferencji prof. Roman Lewicki. Po słowach powitania głos zabrał Dziekan Wydziału Filologicznego, prof. Michał Sarnowski, zwracając w swoim przemówieniu uwagę na aktualność tematyki konferencji oraz długoletnią tradycję Instytutu Filologii Germańskiej w zakresie translatoryki. Następnie wystąpił prof. Eugeniusz Tomiczek, Dyrektor Instytutu Filologii Germańskiej, który przedstawił najważniejsze etapy rozwoju wrocławskiej germanistyki, odnosząc się do instytutowych doświadczeń w zakresie kształcenia tłumaczy oraz badań przekładoznawczych kontynuowanych od 2008 r. w ramach Pracowni Translatoryki. Później głos zabrała Konsul Republiki Federalnej Niemiec, dr Annette Bußmann, akcentując doniosłość podjętej na konferencji problematyki. Po części oficjalnej rozpoczęła się sesja wykładów plenarnych.

Program konferencji obejmował dziesięć wykładów plenarnych wyznaczających tematykę toczącej się dyskusji. Pierwsza sesja miała na celu ukazanie kierunków rozwoju współczesnego przekładoznawstwa i dydaktyki translacji. Otwierający obrady wykład prof. Dilek Dizdar zilustrował wynikające z teoretycznych założeń propozycje modelowania dydaktyki translacji. W kolejnym wystąpieniu prof. Lew Zybatow poddał krytyce modele translacji już ugruntowane w przekładoznawstwie. Obrona przez prof. Lwa Zybatowa perspektywa pozwoliła skonfrontować popularne koncepcje teorii przekładu z praktyką translatorską, w konsekwencji dostarczając licznych argumentów skłaniających do rewizji uznanych modeli. Pierwszą sesję zamknął wykład prof. Jerzego Żmudzkiego na temat aktualnych profili germanistycznej dydaktyki translacji w Polsce, w którym przedstawione zostały wyniki badań dotyczących stanu kształcenia translacyjnego na polskich uczelniach wyższych. Bogactwo wyników przeprowadzonych badań pozwoliło prof. Jerzemu Żmudzkiemu precyzyjnie określić szereg deficytów kształcenia tłumaczy w Polsce oraz sformułować postulaty mające na celu poprawę zaistniałej sytuacji.

Tematyka sesji plenarnej w drugim dniu konferencji obejmowała językoznawcze zagadnienia przekładu. I tak prof. Iwona Bartoszewicz w swoim wystąpieniu *Retoryczne komponenty struktury tekstu jako zagadnienie translatoryki* wykazała znaczącą rolę aspektów retoryki w translacji, a następnie udowodniła nieodzowność stosowania teorii argumentacji i opisu retorycznej struktury tekstu w badaniach przekładoznawczych. Kolejny prelegent, prof. Lothar Černý, rozpatrywał zagadnienia związane z tworzeniem wiedzy w translacji z perspektywy modelu semiotycznego. Zgodnie z sugestią zawartą w tytule swojego wykładu L. Černý wykazał, że w procesie translacji zawsze mamy do czynienia z powstawaniem jakiegoś *novum*. W czasie wykładu prof. Rudolfa Muhra uczestnicy konferencji zostali zapoznani z aspektami przekładu tekstów specjalistycznych, który zasługuje na szczególną uwagę w ramach kształcenia neofilologicznego.

Bardzo zróżnicowany zakres tematów pojawił się w trakcie trzeciej sesji plenarnej. Prof. Zofia Berdychowska skupiła się w swoim wystąpieniu na zagadnieniach

ekwiwalencji w translacji, prof. Feliks Przybylak zmierzył się z przekładem jako formą poetyckiej twórczości, prof. Zenon Weigt i prof. Fred Schulz natomiast rozpatrywali zagadnienia dydaktyki translacji. F. Schulz przedstawił wyniki ankiety przeprowadzonej w biurach tłumaczeniowych, na podstawie której zostały sformułowane wnioski istotne dla kształcenia tłumaczy. W centrum zainteresowania Zenona Weigta znalazły się teksty autentyczne i ich rola w dydaktyce przekładu.

Z uwagi na fakt, iż na konferencję zostało zgłoszonych ponad czterdzieści referatów przedstawicieli polskich i zagranicznych ośrodków, debata konferencyjna prowadzona była również w mniejszych kręgach – w sekcjach, które poruszały zagadnienia następujących pól tematycznych: *Językowe i kulturowe aspekty w przekładzie tekstów literackich*, *Przekład literacki jako przekaz obrazów kultury*. *Ich oddziaływanie i recepcja*, *Kompetencje translatorskie*, *Język prawniczy w praktyce translatorskiej*, *Językowe i kulturowe aspekty przekładu pisemnego*, *Procesy i strategie przekładu ustnego*, *Praktyka i dydaktyka translacji*. Wystąpienie każdego z referentów wieńczyła dyskusja, w której słuchacze mogli poruszyć intrygujące ich kwestie.

Istotnym wzbogaceniem programu konferencji były prezentacje. Uczestnicy konferencji mogli nie tylko zapoznać się z najnowszą wersją pakietu SDL TRADOS, ale także dzięki szczegółowej prezentacji Wolfganga Cocha uzyskać informacje o strukturze i funkcjonowaniu Generalnej Dyrekcji ds. Tłumaczeń przy Komisji Europejskiej.

Do udziału w konferencji zostali zaproszeni zarówno studenci specjalizacji translatorskiej, jak i słuchacze Studiów Podyplomowych Kształcenia Tłumaczy Języka Niemieckiego. Z myślą o tej grupie uczestników w ramach konferencji zorganizowano warsztaty tłumaczeniowe. W. Coch przeprowadził warsztaty na temat banków danych i elektronicznych pomocy tłumacza, dr Artur Dariusz Kubacki zapoznał słuchaczy z wymogami egzaminu na tłumacza przysięgłego, Monika Wacławczyk zaś poruszyła na swoich zajęciach zagadnienia przekładu dokumentów urzędowych. W ofercie znalazły się też warsztaty Andrzeja Leśniaka, których tematem były kwestie terminologii prawniczej.

Różnorodność poruszanych na konferencji zagadnień umożliwiła wnikliwe omówienie teoretycznych, praktycznych oraz dydaktycznych aspektów translacji. Przed polską translatoryką zostały zatem postawione nowe wyzwania. Zmierzenie się z nimi wymaga kontynuacji dyskusji, w której wezmą udział z jednej strony przedstawiciele akademickich ośrodków uprawiających badania nad translacją i realizujących dydaktykę translacji, z drugiej zaś czynni zawodowo tłumacze. Punktem odniesienia tego dialogu może być tom pokonferencyjny *Translation: Theorie – Praxis – Didaktik* wydany nakładem Oficyny Wydawniczej ATUT i Neisse Verlag, w którym opublikowane zostały wykłady plenarne i referaty poszczególnych sekcji.